NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 9. maja 1855. List 37.

Mnogoteri dobrovoljni sveti našim gospodarjem.

(Konec.)

Iz okolice naše kmetijske podružnice vsako leto nekaj gospodarjev gré, kakor pravimo, s trebuhom za kruhom, v horvaške gojzde. Oni res nekaj zaslužijo, tudi vernivši se tiste krajcarje večidel v hišni prid obernejo. Vendar poleg težavnega in nevarnega dobička, ki ga iščejo pozimi po ptujih gojzdih, jim pogostoma domá dvojen veči dobiček peté odnese:

Pervič je zima naj priličniša dôba za kmetijo kako orodje pripravljati, kakošno drevó saditi in drevje snažiti; z njiv kamnje odpravljati in travnike gleštati; za pomnoženje gnoja skerbeti; tudi je dobro, če ima kdo močno ilovne njive, gnoju peska pridevati; če so pa preveč pešene, je ilovca, parst in posebno cestno blato med gnoj primešavati, kaj ugodna reč. Le pri samem gnoji bi priden gospodar utegnil domá več pridobiti, kakor si marsikter na ptujem z velikim trudam prisluži.

Drugič: Pa še ena druga se rada pripetí, ako gospodar zapuša hišo po pol leta. Žena in otroci skozi dolgo zimo pogostoma nič dela nimajo. Z volno in predivom so le redko hiše kaj preskerbljene, mnogo otrok je tudi za cerkev brez potrebne obleke in obutve. Otroci mater le toliko ubogajo, kolikor se jim poljubi, in kjer nič dela nimajo, se po vasi klatijo, se zvečer zberajo v kakošne tamne hiše, kamor se rada vsa soderga cele vasí steka, in tù se otroci nič dobrega, veliko veliko pa hudobnega v kratki dôbi kaj natanko naučé. Otroci, ki jih starši ubogati in delati ne učé, in ki se le poredkoma pošiljajo h kristijanskim naukom, so zlo termasti, jih delo in služba celó nič ne veselí, jih povsod neusmiljeno derví dolgčas, brez številne hudobije na-nje prežé in jim revšina tikoma za petami sledí. Kdo zamore ceniti vso škodo od te straní? Gospodar, ki je v gojzdu več nedelj brez božje službe prezimil, in kjer se posebno dobrega duha ni navzel, domú vernivši se, tudi pri svojih otrocih ukoreninjenih napak ne bo zaterl. — Pa tudi fantom ne koristi to gojzdarenje. Oni se spomladi vernejo domú iz horvaških gojzdov, in se nekteri z dobrimi zaslužki tako bahajo, da s tem vse druge mlajši, ki še doma ostajajo, popolnoma zbegajo, da res jamejo misliti, da so horvaški gojzdje tisti presrečni kraj, kjer se med cedí. Njih zaslužek pa zgine kot sneg v poletni vročini. Oni si omislijo drago, blišečo, pa za kmetijski stan kaj slabo obleko. Kar jim še ostane, se zdaj urno očitno, pa tudi po skrivnih nečastitljivih kotih zapravi, kjer se stare tako imenovane „prijatelske zaveze“, ki so nekoliko skorej rakovnaškim porokam podobne, v lastno in občinsko škodo ponové.

Za domače opravila ti mladenči niso nikdar posebno bili izurjeni; kader se pa enkrat napraše z žaganjem gojzdnih hrastov, če niso dobro plačani in posebno pogostjeni, jih bolj mika postopati kakor delati. Oni čez pametnega kmeta, ki jim plačuje 20 kr. na dan in pa hrano daje, kakoršna delavcem gré, močno godernjajo, ker hočejo zlasti o košnji drage in sladke pojedine imeti. Gospodinje, ki hočejo kaj veljati, takrat nakupijo cukra, iz štacun poberejo smokve, maslo in jajca se podražé. Marsikteremu gospodarju bi se tudi taka godila, če bi on senó prodal, bi bil pa za sladko hrano in plačilo delavcev slabo odškodovan. Kjer se pa tako godí, mora kmetijstvo na rakovo pot iti. — Pa tudi te baže delavci si nič ne opomorejo, ker imajo preveč davšin; kajti oni pogostoma celi dragi teden le za nedeljo delajo, in kader se pod jesen zopet na Horvaško napravljajo, mnogim hudo v kratice gré, da za popotnico na pósodo dobé.

Kako bi se ta krajna nadloga ozir kmetijstva in sploh blagostanja naše okolice, če ne popolnoma odpraviti, saj pomanjšati dala, bi pač treba bilo resnobno pomisliti! Kakor jaz mislim, bi se tukaj kmetijstvo mnogo poboljšalo, če bi se tisti, ki naravnost v beraštvo hité, in druge seboj vlečejo, od nevarne poti odvernili. Večidel fantje naše kmet. podružnice, ki na Horvaško hodijo, in tudi tù poleti služijo, vse proti zapravijo. Ali bi ne bilo pametno vse take fante pod oskerbništvo djati. Vsaki naj bi, ako ne popred, saj ko se iz Horvaškega domú verne, po 20, 30, 40 fl., po meri zaslužka, v roke oskerbništva odrajtal, da bi se tako za-nj za gotovo obrest dnar naložil. Kdor je kaj vreden, bo kaj zadovoljen; kdor je pa razvajen, bo sicer jezik brusil, pa bo vendar beraštva zavarovan in poslednjič tudi hvaležen. Tudi za kmetijstvo bi od tod velika pomoč izvirala. Na to vižo bi se huda rana, zavolj ktere bo naša km. podružnica čedalje bolj slabela, močno pocelila. Ako je pa komu zoper to hudo bolezen kaki milši in ročniši lek znan, naj ga blagovoli iz nagiba kristijanske ljubezni bratoljubno nasvetovati. V okrožji naše km. podružnice okoli 10.000 ljudí stanuje, pa ni dvomiti, da, če bi se umniše kmetovalo in po krajnih okolišinah gospodarilo, bi se jih še toliko preživilo in sicer v manjših stiskah memo zdanjih, zakaj:

Kjer hudi glad morí lenúha,
Raste pridnemu še dosť kruha.

Nova cesarska postava,

veljavna zunaj Dalmacije za vse dežele našega cesarstva, po kteri z ukazom od 25. aprila t. l. ministerstvo notranjih oprav predpisuje, kako smé ta ali uni gospodar svojega žebca za dnar spušati.

1. Vsak gospodar, ki želí svojega žebca spušati, si mora za to dovoljenje dobiti.

2. Take dovolivne pisma ali licencije dajejo cesarske okrajne (kantonske) gosposke; veljavne so vselej le za enó leto.

3. Imenovane gosposke pa smejo žebcarske licencije le potem dajati, ako je kak živinsk zdravnik ali za konjskega zdravnika poterjen kovač popred žebca preiskal in pismeno spričal, da je žebec zdrav, za pleme dober, in brez vsacega poerbljivega pogreška.

4. V teh licencijah mora žebec tudi natanko popisan biti, namreč: koliko je star, kako velik je

in kakošne barve, pa tudi če ima kakošne posebne znamnja.

5. Za licencije ni nič plačati.

6. Kdor žebca spuša, pa nima dovoljenja za to, se ima po postavi od leta 1844 kaznovati v dnarji z 2 do 20 fl., ali pa se ima odmerjena globa (dnarna kazen) pobotati z zaporom (arestom).

Ta postava zadobí veljavo spomladi prihodnjega leta 1856.

Za poduk in kratek čas.

Stare vraže še dandanašnji ljudstvo morè.

(Dalje.)

Vidili smo dozdej kako se strahúni in bedala rodé in izredé, slišali smo nekaj hudih vraž, pa jih še stotina ni.

Kako bi pa pri takem spačnem mnenji gospodar srečen biti zamogel? Kamor se ozrè, vsa soseska, vsaka baba mu je sovražnica. Na polji mu lastne hčere, ko se pomožé, morebiti s točo pridelke v nič devajo; v hlevu mu ne molze krava za dom; ravno tista copernica, ki hodi v megle, misli, da mu tudi krave po vervih molze. Molze mu jih do kervavega, pravi; njemu ne ostane druzega v hlevu kot nekaj suhih kostí in koža; „saj bi že spital in mesarju prodal kravo, da bi se je že le znebil, pa nesrečnemu kravšetu še jed več ne diší“. Vse opravila tak gospodar z nejevoljo opravlja, ker misli: „saj ne delam za se; copernica molze, kaj bom kravi dobro kladel?“ Saj bi gospodina še včasih kaj boljšega v škafe dala, — al kaj pomaga, saj nič več ne zda. Kjer pa ni veselja do opravíl, kjer delo ne gré od serca, tudi res nič ne zda.

Zdaj pa pridejo — ali gorje mu! — pomočniki v hišo. Če je še kaj zdravega, mora konec vzeti. Pride plašar, pripodé se cigani. To so naj huji sleparji, pa kmet, če vidi, da mu žegnane rečí, ki jih je na hlevne vrata pribíl ali ž njimi kadil, niso nič pomagale, zdaj kaj verno sprašuje plašarja, češ, saj je obhodil veliko sveta, skusil marsikaj, bo tudi kaj dobrega nasvetovati vedil. Mazarije in škodljive vraštva se poprimejo hiše. Če pa tudi zdaj še ne gré dobro, si mislijo, saj nas ni oplašaril, saj tudi pred ni bilo nič. Da je le polno mavho od hiše nesel, mar je plašarju, ali pomaga ali škoduje!

Čez vse so pa cigani. Bi djal, kar si je kmet prihranil, mu izpulijo izpod nohta za tako imenovane skrivne zdravíla, za prerokovanje. Po dlani in žilah mu vedó prerokovati srečo in nesrečo, po kravjih stopinjah spoznavajo, kdo jih molze; dajo tudi lepo dušeče kadila zopor copernice. Zviti so pa tako, da vražnega človeka ociganijo, če ima le kaj, naj bo že v dnarjih ali v blagu, drugač pa od hiše ne gredó.

Tako je kmet, ki se s poljskimi pridelki in rejo živine živí, sam svoj tat. Vsaka nadloga ga obiše dvakrat: perva ga je zadela po uimah letine, slabega vremena itd., drugo si je pa sam na glavo nakopal.

Kaj mislite, kako se živí v taki soseski? Kakor hitro se razglasi: ta baba je copernica! gré hrup po vsi dolini, in če bi imela nedolžna reva lakote konec vzeti, ji ne bo nobeden postregel. Še kos kruha ji neradi dadó. Včasi pride, dobí kakega otroka domá, hitro ga za kaj poprosi, dobí in gré. Ko bi slišali, kako neumni starši potem ubozega otroka preklinjajo in tepó, da jim je to nesrečo na glavo nakopal! So pa namreč teh misel: če tudi le kaj malega od hiše dobí, se zamore copernica vsega polastiti. Zadnja rešitev je, da s korcom vodó za babo mečejo. — Sovražtvo se začne; po soseski se obrekujejo kakor kter bolj more, eden drugemu jemljó dobro ime in poštenje, babam pa naj bolj jeziki tekó, regljajo kakor žabe v luži. „Jojmena! kako je bilo včasi pri naši hiši; kako je pa zdaj, kar se je ta gerdoba v sosesko pritepla!“ Ne terpí dolgo časa, da se zatega volja tudi mož in žena sprêta. Mož, ki ima še nekaj več zdravih možganov v glavi, pravi, da preslabo krave verdevajo, da jim dosti ne čedijo, da jim je vse eno, naj bo pri živini snažno ali ne; da ji le kaj v jasli veržejo, je dobro, naj že bo kakoršno hoče. Žena pa godernja: „to jez bolje vém, ko ti; kakor me je mati učila, tako parim tudi jez škafe, tako tudi kladem govedom itd.; če te pa že le pest serbí, nad copernico se raji znosi, kaj boš mene zaničeval. Ali sem ti menda jez uzrok, da je toča toliko pobila? Ko bi ne bilo te nemarne gerdobe v dolini, bi bili več pridelali, bi mi in živina bolje shajali“. — Mož še poskusi kar more in zna. Po dva kmeta prideta skupej, ki v vraže čez glavo zakopana mislita, da jima kdo krave molze, ali kaj druzega uganja, da sreče ni pri govedetu; sežeta si v roke ter kakemu svetniku kravo prodasta, tako imenovani božji kup naredita, svetnik pa božji dnar dobí. Ker pa še le nič ne pomaga, uganjujejo, kdo bi se bil pregrešil, in krega ni konca ne kraja.

(Dalje sledí.)

Kratkočasna povestica.

Kolikor glav, toliko misel, in kaj pride iz tega, ako se vsakemu njegova volja spolne.

(Konec.)

Ko čez dva dní pride organist cerkvico gledat, ktero je na desni strani sv. Antona malar prav prijazno na gričku stoječo namalal, mu to tako dopade, da po vsaki ceni želí, naj bi malar vštric cerkvice tudi na visočini naredil še šolo. Bilo je pa na platnu že malo prostora za šolsko poslopje, in za tega voljo pregovarja malar organista, da naj bi se opustila šola, ker visoka lipa na levi, sedaj pa še šola na desni sv. Antona bo zakrila podobo tako, da se mu bo komaj le še glava vidila. Al vse ne pomaga nič. „Mi plačamo, toraj naj tudi bo, kakor mi hočemo. To bi bila lepa, če bi bila kovačnica na podobi, šola pa ne, za ktero si je cela soseska toliko prizadjala. Mora biti, pa je dosti“.

Malar, kteremu so fajmošter že večkrat rekli, naj le dela, kakor mu možje velevajo, da bojo na to vižo morebiti se spametovali, se tudi organistovim željam udá in res naredí po ukazu šolo na podobo. Sv. Anton se je po takem le še do ram vidil, vès drugi prostor je bil našarjen s hišami, lipo in prešičkom.

Župan, ki je imel tudi gostivnico, je ravno šel vina kupovat, ko je malar začel podobo malati. Sedaj pride domú, in ker je tudi svoj part plačal, gré koj gledat, kako malar dela. Bil je sicer zadovoljen z malarjem, pa to mu ni bilo všeč, da od soseskinega predstojnika, ki je tako rekoč desna roka gosposke, ni bilo nobenega sledú na podobi. „To je pa že eden tistih šencanih temoškratov (je hotel reči demokratov), ki nočejo od gosposke nič vediti“ — si sam pri sebi misli in z ojstro besedo ukaže, če njega ne namala kam na podobo, je ne bo pustil v cerkev djati.

Malar sedaj dolgo misli in misli, kam bi djal očeta župana, ki ima „ex officio“ na podobo priti, pa nič pravega mesta si ne more izmisliti. Posvetoval se je tedaj s soseskinimi možmí, in sklenili so, da naj ga posadí na streho Matijaževe hiše, ker se s tem ob enem naznanja, da župan noč in dan čuje nad sosesko svojo. „Je že prav“ — odgovorí župan, ko so mu povedali, kam ga bo namalal malar — „da pridem, kakor se spodobi, na višji kraj, toda na stolu sedečega me mora namalati, ker stojé bi utegnil prevelik biti“.

Malar tudi to spolne, namala stol ravno nad dimnik Matjaževe hiše in posadí na-nj župana, ki je bil, naj mu ne bodi škoda! pravi vampeč, s klobukom na glavi in z na koleni opertama rokama.

Ko je bil malar vse to dodelal, je dal gospod fajmoštru vediti, da je naročena podoba gotova. Fajmošter okličejo v nedeljo po pridigi, da je malar izdelal podobo za veliki oltar, da jo je naredil čez in čez po želji naročeni, in da naj jo grejo popred ogledat, preden ima v cerkev priti.

Radovedno vrè po maši vse v šolo, kjer je malar svoje delo na ogled postavil.

„Ja, kje pa je sv. Anton?“ se sliši vprašanje od vsih straní. Res ni bilo na podobi sedaj od sv. Antona nič viditi, ker glavo, ki se je pred še vidila, je zakril sedaj na streho namalani župan popolnoma. „Svetnik za hišo stojí“ — jim odgovorí malar zabavljivo — „gospod župan ga gotovo vidi“.

„Prav dobro ga vidim“ — se oglasi župan — pred menoj sploh ni nič skritega, naj je v kakoršnem koli kotu naše soseske; pomnite si to!“

„Kaj“ — vprašajo spet nekteri soseščani — „kaj res ne bomo vidili svojega patrona?“

„Podoba je izdelana, in tako bo ostala“ — zarenčí župan — komur ni prav, naj si pa drugo naredí“.

„Kratko in malo ne bo prišla ta skaza v cerkev“ — enoglasno zaropotajo vsi pričujoči — „mi hočemo svojega patrona imeti, pa ne teh neumnost! Naj raji ostane še en čas stara podoba, da bomo spravili dnar za novo skupej“.

V tem pridejo tudi gospod fajmošter in že od deleč se jim dobro zdí, ko berejo faranom na obrazih, da godernjajo čez podobo. Se vé da ni bilo misliti, da kaj takega bi smelo v cerkev priti.

Fajmošter pa jim rekó: Glejte tù v podobi izrisano: „kolikor glav, toliko misel, in kam se pride, če se vsakemu njegova volja spolne“. Naj vam bode to dobra pametva!

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Celja 3. maja. Povedali smo lani bravcom „Novíc“, da so bili Angleži naročili v Celji lesene kolibe za svojo armado v Krimu, in da je tukajšni tesarski mojster Št. 80 lesenih hiš izdelal in čez morje poslal. Letos so naročili vnovič, da naj se jim sená nakupi za njih konje v Krimu. Prevzel je tedaj tukajšni mestnjan in posestnik gosp. T. nakup 20.000 centov sená. Kmetovavcem celjske okolice in Posavinja sploh je to naročilo dobro došlo, ker zamorejo svoje seno spečati, ki so ga lani veliko pridelali, pa ga niso vsega potrebovali, pa tudi ne mogli ga prodati, ker živine sploh pomanjkuje. Od vsih straní vrejo tedaj kmetje v Celje, sena ponujat in prodajat. Plačuje se jim pa cent po 45 do 48 krajc. Kupljeno seno potem v posebni pripravi terdo vkup stlačijo in naredé velike čveteroglate naramke, vsaka je 250 in več funtov težka, in z vervjó močno vkup zvezana, da bo seno manj prostora na kolah in ladjah potrebovalo in se lagleje v Terst peljalo, odtod pa na barkah jadralo v Balaklavo. Kdo bi si bil še pred kratkim le domišljeval, da bojo kadaj angležki konji na rusovski zemlji štajarsko seno hrustali! J. Š.

Iz Gradca 30. aprila. J. P. v. l. c. — Povejte „Novíce“ sledečo žalostno prigodbo slovenskej mladeži in svarite jo pred ponočnim vesovanjem in malopridnim pajdašenjem. J. — edini sin bogatih pa že zelo priletnih kmečkih staršev pri sv. M. v slovenskih Goricah — je šel nedavno v mesto M., odkodi se je še le v mraku domú napotil, ker je predolgo v kozarec gledal in se tedaj zamudil. Pa namesto, da bi bil na ravnost domú šel in starišem povedal, kako je doveršil svoje opravila, za kterih voljo so ga v mesto poslali, je šel vesovat k svoji ljubici. Al strašna resnica! — on ne pride več živ od nje. Našli so ga drugo jutro v sredi prazne hiše mertvega. Pri sodniško-lekarskem preiskovanji pa se je pokazalo, da je bil s pečatnim perstanom po sencih udarjen, kar je berž ko ne zopernik njegov iz ljubosumnosti storil, kar se še sicer prav ne vé, gotovo pa se bo zvedilo. — Naj bo to mladeži resno svarilo: kaj malopridna pajdašija dela, — kaj ponočnjaka čaka!

Iz Celovca. * Poslednji čas je pri nas na Koroškem na več krajih gorélo; naj huji ogenj je bil 24. aprila v Feldkirchen-u, kjer je požar pokončal 12 hiš in 4 pristave in blizo 16.000 fl. škode napravil. Tudi v Celovcu je gorelo ponoči od 26. na 27. aprila. Zna biti, da je nečimernost z ognjem in lučjo mnozih požarov kriva, — pripoveduje se pa tudi od nekega neznanega človeka, ki se okoli Celovca klati in od kterega se sumi, da je zažigavec; policija sledí pazljivo za njim, pa ker nek večkrat svojo obleko preminja in se tudi v žensko oblači, ga še ni mogla zasačiti.

Iz Gorice 6. maja. A. M. — V tukajšni Zajc-ovi kamnotiskarnici se ravno natiskuje popolnoma podobna slika prezvišenega kneza in nadškofa goriškega gg. Andreja Gollmayer-a, ki jo je slavni slikar Edvard Kaiser na Dunaji kaj izverstno posnel. Dobivala se bode pri založniku v Gorici, pri Giontini-tu v Ljubljani in pri Coen-u v Terstu po 1 gold. 20 kr.

Iz Toplic na Dolenskem 3. maja. —*f*— Prišla je ljuba spomlad. In že se po časnikih sklicujejo ljudjé v razne kopve in toplice. Tudi naše toplice bile so pohlevno oklicane v nemških ljubljanskih novinah. Spodobi se, da tudi „Novíce“ kaj povedó o tem žlahnem biseru, ki ga hrani v svojem naročji mila naša domovina. Vendar ne mislim popisovati cele zgodovine naše kopve, temveč le na-njo oberniti pozornost nekterih bolnikov, ki morda po mnogih drugih potih zdravja iščejo, pa ga ne najdejo, in bi utegnili morebiti ravno v naših toplicah najti ali popolno zdravje ali saj polajšanje svojih bolečin. Štiri poletja že pazim na kopavce, ki tù sem zahajajo, in leto za letom vidim okrevati mnogo bolnikov, in gotovo bi se ozdravilo še veliko drugih, ako bi se bolj zvesto deržali zdravnikovih nasvetov. Ko bi se v drugih toplicah namerilo v štirih letih le eno samo tako ozdravljenje, kakoršnih se tukej po več v enem letu zgodí, obljubim, da bi to čudo na vse kraje raznesli in oklicali na blizo in deleč. Takih čudnih ozdravljenj bi vam lahko več naštel. Pa naj bo opravljeno za zdaj le samo z enim: Pred par leti koj na spomlad pripeljejo v kopev nekega Kočevarja, priletnega, sivega moža. Noge so mu popolnoma odpovedale, bile so vse drevene in lesene. Nosijo ga v toplice dan na dan, kakor je navada, skoz kake tri tedne. Marsikterikrat mi se je inako storilo, ko so siromaka memo mene nesli. In sem rekel sam med seboj: „Ubogi starček! težko težko se boš kdej več na noge spravil. Prehudo te je bolezen zdelala, in preveč si že v letih!“ Na to je mož zginil. Domú so ga odpeljali. O poletji pa se spet prikaže. Niso ga več prenašali, ob bergljah si je dalje pomagal. Se koplje in koplje, in se za tem nazaj domú podá. Pa ni mu še zadosti. Poverne se še v tretje bolj prot jeseni, pa le z eno bergljo; in ko se skoplje, je šaljivo še tisto na prodaj ponujal. Česar se nikdar nisem nadjal, zgodilo se je. Ozdravel je. — Res, da kopavcom na posled že preseda, ko se morajo zmeraj slačiti in oblačiti; tudi je res, da kakih posebnih veselic v naših toplicah ne nahajaš, razun prijetnih sprehajališč ali kakih drugih navadnih in nedolžnih kratkočasov, kakoršne ti radodarna narava ponuja; toda bolnik, ki zdravja išče, mora marsikaj zopernega za ljubo imeti, in marsikaj poterpeti, da le zgubljeno zdravje spet nazaj dobí. — Posebna novica za naš kraj pa je ta, da se je letošnjo velikonoč zvedeni zdravnik, častiti gospod M. G.... pri nas vselil, in bodo imeli posihmal kopavci vedno pri rokah zdravnika, ki so ga dosihmal večkrat pogreševali. — Ravno tako so tudi naš gospod fajmošter, zadostiti željam mnogih gospodov in gospej, zasadili ob cesti češpljev drevored, ter ga sklenili z poprejšnim kostanjevim in akacjevim, ki pelje v prijazni gojzdič (park) — kopavcom preljubo sprehajališče.

Iz Ljubljane. V nedeljo 29. aprila se je tukajšna katoliška družba rokodelcov slovesno pričela v dvorani križanski. Namen te po izgledu druzih na Nemškem in v Austrii napravljenih družtev tudi v Ljubljani osnovane družbe je zboljševati rokodelski stan ali skerbeti, da bodo mladi rokodelci ne le dobri delavci, ampak tudi dobri kri-

stijani. Gosp. dr. L. Vončina, vodja družbini, za njim gosp. prošt dr. Ladinig, potem gosp. E. Još, predsednik deželne sodnije, so v svojih govorih, ki jih je „Danica“ v poslednji list večidel povzela, s prepričavno besedo razlagali v tem začetnem zboru važni namen tega družtva, ktero so milostljivi knezoškof v svoje posebno varstvo sprejeli, in kteri so tudi pričujoči gosp. deželni poglavar grof Chorinsky svojo podporo zagotovili. K sklepu so pričujoči rokodelci „cesarsko pesem“ zapeli. — Slišali smo, da je c. k. deželno poglavarstvo dovolilo napravo merzlih kopel po načinu Prisnicovih v Bledu, od kterih smo v našem listu že spomnili. — Tukajšnega c. k. dežel. poglavarstva tajnik gosp. Karl grof Hohenwart pride za c. k. minísterskega tajnika k ministerstvu notrajnih oprav na Dunaj; kantonski poglavar v Radoljci gosp. Janez Brolih pa kot c. k. svetovavec deželne sodnije k okrožni sodníi v Celje.

Novičar iz raznih krajev.

C. k. ministerstvo je deželnim poglavarstvom vsih dežel našega cesarstva ukazalo, naj vzamejo v prevdark, kako bi se mogle povsod po deželi napraviti dnarne hranilnice (šparkase), in naj vse poskerbijo, česa je potreba, za njih osnovo in razširjenje. — Po ministerskem ukazu se vès dnar, ki se skupi iz dnarnih kazin prestopljene gojzdne postave, ima v vsaki deželi nabirati v poseben zaklad, ki se ima obračati za občnokoristne obdelovanja zemlje tiste dežele. — C. k. ministerstvo je oglasilo, da od vsacega centa pése, ki se za izdelovanje cukra porabi, se bo od 1. sept. t. l. plačevalo 12 krajc. porabníne, ako je pésa presna, 6 kr. pa ako je posušena. Ta nekoliko premenjena tarifa podpira narejanje cukra iz domače pése tako, da tiste fabrike, ki delajo cuker iz cukrene moke (Colonial-zucker), ki se vozi iz vunanjih dežel, bojo mogle zdaj testament narediti — pravi „Triest. Zeit.“ — Zmiraj več gré naselnikov iz Českega in Marskega na Erdeljsko (Siebenbürgen); nedavno je prišlo spet 80 družin, ki so kupile 500 oralov gosposkega zemljiša, oral po 50 fl.; naselniki ti so pametni ljudjé, ki ne mislijo na vrat na nos obogateti, ampak želijo le pošteno izhajati; zemlja je rodovitna in umno kmetovaje bojo že živeli, le z molžno živino je tam naj večja nadloga, ker bela živina iz pustinj nek le tako dolgo molze, dokler tele sesa; za krompir je zemlja dobra, kterega pa erdeljski kmet ne sadí in tudi ne jé, dokler ima kaj koruze. — V Peštu so Angleži 10.000 prešičev kupili. — Kar se vprašanja: „ali bo mir ali vojska?“ tiče, se še zmiraj nič gotovega reči ne more. Dunajska vlada je res še en svèt, poterjen tudi od francozke in angležke, poslala do rusovske, kako naj bi se brez huje vojske pravdi konec storil; ta svèt pa nek v tem obstojí, da ni treba, da bi rusovska vlada mogla zmanjšati svoje vojne ladje na černem morji, al tudi turški naj se dodelí pravica, da smé ravno toliko, kakor rusovska, vojnih ladij na tem morji imeti, in če bi jih sama ne imela, jih nadomestiti s pomočnimi ladjami. Čeravno ste zedinjene armadi 1. dan t. m. s srečo napadle naj vunajniše rusovske okope (šance), okoli 200 Rusov zajele, 8 možnarjev in 2 topova zabile, se vendar od vsih strani govorí, da boteopustile oblego Sevastopolja, ker ni upanja, močne terdnjave premagati; namesto tega pa bo — tako se sliši — vsa v Krimu zedinjena armada ob „Černaji reki“ na planem napadla rusovsko. Za 10. maja je véliki vojni zbor v Kadikoji napovedan, kterega se bo vdeležil tudi sardinski vojskovodja La Marmora. Sliši se, da francozki vojskovodja Canrobert se je cesarju Napoleonu zavolj svoje nevednosti, po kteri je od tedna do tedna zmagaven naskok obetal, tako zameril, da ga bode odstavil. 22.000 Francozov je bo nih. — Angležki deržavni zbor neprenehoma naganja ministerstvo, naj mu pokaže dunajske zapisnike, da bo dežela, ktera vojskine stroške plačuje, vedila, pri čem da je; minister Palmerston je obljubil, kmali vse razodeti. Sicer pa je Palmerston ob vso svojo prejšno slavo, kar je ministerstva predsednik. — Včeraj ali danes se je imela sodba začeti zoper hudodelca, ki je cesarju Napoleonu po življenji stregel. Take hudodelstva imajo sicer pred posebno višjo sodnijo priti; cesar pa je ukazal, naj se mu ne skaže taka čast, ampak sodi naj se ta človek tako, kakor da bi bil na naj nižjega delavca strelil. Zdaj se sliši, da mu je Panori ime; kaj več noče razodeti, kakor da njegova žena z dvema otrokoma živí na Laškem. „Spodletel mi je moj namen, — vém kaj me čaka; čmu tedaj toliko prašanja?“ pravi. — Ker v Monakovem na Parskem tudi neka „zamaknjena“ mnoge rečí uganja in ljudí slepari s tem, da pravi, da se v svojih domišlijah z duhovi umerlih in celó s svetniki pogovarja in od njih od unega sveta in od druzih skrivnost mnogotere razjasnila prejema, nevedno ljudstvo pa take sv. katoliški véri nasprotne prerokbe in razlage verjame in še celó nekteri duhovni to osebo obiskujejo in pomagajo take orakeljne po svetu širiti, so veliki škof monakovski 29. aprila vsim fajmoštrom tega mesta pismeno ukazali, da naj skerbno čujejo nad tacimi početji in pri vsaki priliki ojstro svarijo svoje farane, naj se nikakor ne vdeležvajo teh homatij, duhovnom pa, ki bi se ž njimi pečali in take osebe obiskovali, žugajo škof z odstavo. — S cesarskim dovoljenjem je prišla v Petrogradu knjižica na dan pod naslovom „Poslednje ure cara Nikolaja I.“, kteri je pridjana tudi oporoka (testament) njegova, ki jo je rajni car leta 1844 lastnoročno spisal in ktere ne imenuje „poslednje volje“, ampak le „poslednjo željo“. Ta oporoka pa ne zapopada nič političnega, ampak le veleva, kako naj se njegova zapuščina med udovo cesarico in njegove otroke razdelí, kako naj otroci se obnašajo do matere svoje in med seboj, se zahvaluje gardi, vsim svojim prijatlom in zvestim podložnim itd. V 32. razdelku pravi: „Vse, ki sem jih nevedoma razžalil, prosim za odpuščenje. Jez sem človek z vsimi slabostmi, kakor vsak drug, in sem si vedno prizadeval v tem se poboljšati, kar sem za napačno spoznal; marsikaj sem popravil, marsikaj pa tudi ne. Iz serca prosim, naj se mi odpustí. Umerjem hvaležen za vse dobro, s čim me je mili Bog obdaroval v tem življenji, — goreč za slavo Rusije, kteri sem zvesto služil; žal mi je le, da nisem mogel vsega dobrega doveršiti, česar sem želel. Sin moj me bo nadomestoval“ itd. — Ni davnej kar je kupčijsko ladijo, ki je iz Novega Jorka v Antwerpen jadrala, strašni vihar potopil, mornarji so si življenje oteli na edinem od ladije odbitem kosu, kjer so 6 dní in nočí brez jedí in pijače bili; edina podgana, ki se je ž njimi vred otela na ostanek ladje, je bila ta čas njih živež.

Očitna zahvala.

Neimenovan dobrotnik je po visokočastitem gosp. dr. Mihael Leonhard-u, c. k. vojnem škofu in dol. aust. deželnem svetovavcu na Dunaji, znanemiti znesek od dvajset tavžent goldinarjev, v 4½ percentnih deržavnih obligacíjah do visokočastitega ljubljanskega škofijstva s tem namenom poslal: naj slavno škofijstvo po svoji modri previdnosti 40 nar bolj ubozih farnih milodarnih ustanov na Krajnskem, slednjo z obligacijo po 500 fl., obdaruje. —

Slavno škofijstvo je v svoji mili skerbljivosti med drugimi tudi železniški ustanovi ubozih znameniti dar od 500 fl. določiti blagovolilo.

Ginjeno od tolike dobrote in navdano serčne hvaležnosti se podpisano predstojništvo ne mudí, svoje hvaležne čutila tù očitno naznaniti in reči: naj se obilnost Božjega blagoslova neprenehoma razliva nad blazega dobrotnika in nad visokočastito ljubljansko škofijstvo. Serčna molitev tukajšnih revnih pa bo gotovo pogostoma v ta namen proti nebu duhtela.

Iz Železnikov 1. maja 1855.

Blaž Kersnik, fajmošter.
J. Globočnik, L. Levičnik,
očeta ubozih.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.